

การเป็นพยานศาลของแพทย์

มนีวรรณ แทนรัตนวิจิตร

ภาควิชานิติเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ขอนแก่น 40002

Attending Physician's Testifying in Court

Maneewan Tanratnavijit

Department of Forensic Medicine, Faculty of Medicine, Khon Kaen University

แพทย์ที่ปฏิบัติงานด้านเวชปฏิบัติยอมหลักไม่พ้นที่จะต้องมาเบิกความในศาลในฐานะพยาน อาจในฐานะประจักษ์พยาน (พยานบุคคล) นั่นคือ แพทย์ได้ตรวจร่างกายผู้เสียหาย ดูลักษณะบาดแผล ดูร่องรอยการบวมช้ำของอวัยวะเพศในคดีข่มขืนกระทำชำเราหรือตรวจชันสูตรพลิกศพหรือในฐานะพยานผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญการพิเศษ (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ใช้คำว่าผู้เชี่ยวชาญประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาใช้คำว่า ผู้ชำนาญการพิเศษ) หมายถึง เป็นผู้มีความรู้เชี่ยวชาญ สามารถออกความเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ได้ทำการตรวจไว้ เช่น บาดแผลจะรักษาหายภายในกี่วัน กระสุนปืนและทิศทางของกระสุนปืนถูกอวัยวะสำคัญเป็นเหตุให้ตายได้หรือไม่ หรือบาดแผลดังกล่าวหากไม่ได้รับการรักษาโดยท่วงทีเมื่อบาดเจ็บจะถึงแก่ความตายหรือไม่¹ แม้แพทย์ได้จัดทำความเห็นเป็นหนังสือโดยทำรายงานผลการตรวจชันสูตรบาดแผลหรือรายงานชันสูตรพลิกศพแล้วก็ตาม แพทย์ก็ต้องมาเบิกความประกอบหนังสือนั้น (ป.วิอาญา ม.243)² แพทย์บางคนรู้สึกวิตกกังวล กลัวการไปศาล ไม่ทราบว่าจะถูกถามอะไรบ้าง

การเตรียมตัวเป็นพยาน

เมื่อแพทย์ได้รับหมายเรียกพยานบุคคลตามเอกสารหมายเลข 1³ ควรตรวจดูรายละเอียดในหมายเรียกว่า เรียกถึงใคร ศาลได้ออกหมาย ศาลนั้นอยู่ที่ใด และศาลนัดให้ไปเบิกความเป็นพยานในวัน เดือน ปีใด เวลาใด และแพทย์จะต้องเซ็นชื่อในใบรับหมายเรียกพยานบุคคลให้พนักงานเดินหมายของศาล หากแพทย์ไม่อยู่ อาจให้ผู้มีอายุเกิน 20 ปี ซึ่งอยู่ ณ สถานที่แห่งนั้น เป็นผู้รับไว้แทน (ป. วิแพ่ง ม. 76) โดยปกติแล้วการส่งหมายเรียกพยาน ต้องส่งให้พยานล่วงหน้าอย่างน้อยสามวันก่อนวันนัดสืบพยาน (ป. วิแพ่ง ม. 106)¹ และเนื่องจากหมายเรียกพยานบุคคลไม่ได้ให้รายละเอียดไว้

ว่าจะให้แพทย์ไปเป็นพยานในกรณีผู้ป่วยรายใด เข้ารับการรักษาอาการป่วยหรือบาดเจ็บเมื่อไร หรือชันสูตรศพใด บอกเพียงแต่ให้แพทย์ไปเบิกความในคดีระหว่างผู้ใดเป็นโจทก์ผู้ใดเป็นจำเลยในวัน เดือน ปี เวลาใดเท่านั้น ในทางปฏิบัติแพทย์ ควรไปพบพนักงานอัยการก่อนไปศาลหรือพบพนักงานอัยการก่อนเข้าเบิกความเพื่อรู้ประเด็นที่จะเป็นพยานและตรวจดูเอกสารต่างๆ เช่น รายงานการชันสูตรบาดแผลหรือรายงานชันสูตรพลิกศพที่แพทย์ได้เขียนไว้ โดยทั่วไปที่จังหวัดขอนแก่น จะมีชื่อพนักงานอัยการไว้ที่ด้านบนของหมายเรียกพยาน ทำให้สะดวกในการติดต่อโดยแพทย์สามารถโทรศัพท์สอบถามพนักงานอัยการผู้นั้นได้ว่า จะให้แพทย์ไปเป็นพยานในคดีใดแพทย์จะได้เตรียมตัวทบทวนบันทึกประวัติผู้ป่วยหรือผู้ตายได้ หากแพทย์ได้รับหมายเรียกแล้วมีเหตุขัดข้องจำเป็นบางประการควรรีบแจ้งให้ศาลทราบเสียก่อนวันนัด ซึ่งในทางปฏิบัติแพทย์อาจโทรศัพท์แจ้งศาลก่อนแล้วทำหนังสือแจ้งตามหลัง โดยทำหนังสือถึงผู้พิพากษาหัวหน้าศาลนั้นเพื่อขอเลื่อนคดีโดยแจ้งเหตุผลและความจำเป็นไว้² หากผู้ใดขัดขืนไม่ไปศาลตามหมาย ศาลอาจออกหมายจับตัวเอาตัวกักขังไว้เพื่อรอเบิกความต่อศาล (ป.วิแพ่ง ม. 111(2)) และอาจต้องได้รับโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (ป.อาญา ม. 170) เท่าที่ทราบไม่เคยปรากฏว่ามีแพทย์ถูกกักขังกรณีไม่ไปศาลตามนัด

เมื่อถึงวันนัด แพทย์ควรจะมาถึงศาลก่อนเวลานัดเล็กน้อย และควรนำหมายนั้นมาด้วยเพื่อความสะดวกในการติดต่อสอบถาม หรือตรวจดูประกาศของศาลว่าคดีที่แพทย์ต้องเบิกความเป็นพยานนั้น ศาลจะพิจารณาที่ห้องพิจารณาเลขที่ใด แล้วไปรอที่ห้องพิจารณาคดีนั้น และควรแจ้งให้เจ้าหน้าที่ประจำห้องพิจารณาทราบด้วยว่าแพทย์มาแล้ว

แพทย์จะต้องสาบานหรือปฏิญาณตน

ก่อนการเบิกความแพทย์ต้องสาบานก่อนเสมอ โดยพยานทุกคนต้องสาบานตนตามลัทธิศาสนา หรือจารีตประเพณีแห่งชาติของตน หรือกล่าวคำปฏิญาณว่าจะให้การตามสัจจริงเสียก่อน ยกเว้นแต่บุคคลต่อไปนี้

1. บุคคลที่มีอายุต่ำกว่าสิบสี่ปี หรือหย่อนความรู้สึกผิดและชอบ
2. พระภิกษุและสามเณรในพุทธศาสนา
3. บุคคลซึ่งคู่ความทั้งสองฝ่ายตกลงกันว่าไม่ต้องให้สาบาน (ป.วิแพ่ง ม.112)

การสาบานนั้นศาล พนักงานอัยการ คู่ความหรือเสมียนหน้าบัลลังก์ศาลจะเป็นผู้กล่าวนำสาบาน สำหรับกรณีแพทย์เป็นพยาน ผู้พิพากษาบางท่านอนุโลมให้แพทย์กล่าวคำปฏิญาณแทนการสาบานได้ โดยพนมมือและพูดปฏิญาณ “ข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่า จะให้ความด้วยความสัตย์จริงทุกประการ” การขัดขืนการสาบานต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ (ป.อาญา ม. 171)⁴

การถามพยาน

ภายหลังจากสาบานหรือปฏิญาณตนแล้ว แพทย์จะต้องตอบคำถามเกี่ยวกับชื่อ อายุ ตำแหน่ง อาชีพ ภูมิลำเนา และความเกี่ยวพันระหว่างพยานกับคู่ความ จากนั้นศาลอาจให้แพทย์เบิกความโดยวิธีเล่าเรื่องตามที่แพทย์ได้รู้เห็นหรือได้ยินมา หรือโดยวิธีตอบคำถามของศาล หรือศาลอาจใช้วิธีการซักถามพยานโดยคู่ความก็ได้โดยถามเรื่องราวจากแพทย์ เพื่อให้ปรากฏข้อเท็จจริงตามที่ตนอ้างเพื่อประโยชน์แก่คดีของตน (ภาษากฎหมายเรียกว่า ซักถาม) เมื่อฝ่ายที่อ้างแพทย์ถามเสร็จ คู่ความฝ่ายตรงข้ามจะถามแพทย์วัตถุประสงค์เพื่อทำลายน้ำหนักแห่งคำพยานที่ได้ตอบข้อซักถามไปแล้ว (ภาษากฎหมายเรียกว่า ถามค้าน) เสร็จแล้วฝ่ายที่อ้างพยานจะถามแพทย์อีกครั้งหนึ่งเพื่อประโยชน์แห่งการแก้ไขถ้อยคำที่พยานของตนได้ตอบคำถามค้านไปแล้วเพื่ออธิบายให้ชัดเจน (ภาษากฎหมายเรียกว่า ถามติง) และในคำถามติงนั้นจะถามในเรื่องอื่นไม่ได้นอกจากในเรื่องเกี่ยวกับคำพยานตอนตอบคำถามค้าน เมื่อได้ถามติงพยานแล้วห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดซักถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล⁵

แพทย์จะต้องเบิกความด้วยวาจา ห้ามอ่านข้อความที่จดหรือเขียนมาเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล (ป.วิแพ่ง ม. 113) ซึ่งในทางปฏิบัติศาลจะอนุญาตให้แพทย์นำข้อความเข้าไปอ่านได้ เหตุการณ์ที่ไม่แน่ใจหรือจำไม่ได้ให้ตอบไปตรงๆ ว่าไม่แน่ใจหรือจำไม่ได้ ถ้าฟังคำถามของคู่ความหรือ

ทนายความไม่ชัดเจน แพทย์อาจจะต้องขอให้คู่ความหรือทนายความทวนคำถามเสียใหม่ได้

การเบิกความเท็จ

พยานผู้เบิกความอันเป็นเท็จในการพิจารณาคดีต่อศาล ถ้าความเท็จนั้นเป็นข้อสำคัญในคดี ก็มีความผิด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ถ้าเป็นการเบิกความเท็จในการพิจารณาคดีอาญาต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 7 ปี และปรับไม่เกิน 14,000 บาท (ป.อาญา ม.177)

เมื่อเบิกความเสร็จ ศาลจะอ่านคำให้การของแพทย์ที่บันทึกไว้ให้ฟัง แพทย์จะต้องฟังว่าศาลบันทึกถูกต้องตรงกับที่ให้การไว้หรือไม่ หากเห็นว่าไม่ถูกต้องหรือขาดหายไปบางตอนจะต้องรีบแถลงให้ศาลทราบทันทีเพื่อให้ศาลแก้ไข เมื่อศาลได้แก้ไขแล้วและอ่านให้ฟังอีกครั้งหนึ่งหากถูกต้องแพทย์ต้องลงลายมือชื่อไว้ในคำพยานที่ศาลบันทึกไว้ เพื่อศาลจะได้เก็บรวบรวมไว้ในสำนวนและเป็นพยานหลักฐานว่าแพทย์ได้เบิกความต่อศาลตามข้อความที่บันทึกไว้ เป็นอันสิ้นสุดชั้นตอน (ป.วิแพ่ง ม. 49 และ ม.121)⁵

สรุป

การเป็นพยานศาลของแพทย์ที่ปฏิบัติงานด้านเวชปฏิบัติ นั้น หากทราบขั้นตอนของการเป็นพยานศาลอีกทั้งได้มีการเตรียมตัวทบทวนบันทึกประวัติผู้ป่วยหรือผู้ตายในคดีที่ต้องเป็นพยาน จะทำให้ความวิตกกังวลของแพทย์ที่จะไปเป็นพยานศาลลดลงได้มาก

เอกสารอ้างอิง

1. จาตุรงค์ กั้นชัย. ทำไมแพทย์ต้องไปศาล. แพทยสภาสาร 2540; 1: 43-46.
2. พิชัย นิลทองคำ. ประมวลกฎหมาย. วิธีพิจารณาคความแพ่ง วิธีพิจารณาคความอาญา พระธรรมมัญญศาลยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์เมอเซแควนนิเคิลจัจ ฉับบแก้ไขเพิ่มเติม, 2535.
3. หมายถึงพยาน คดีหมายเลขดำที่ ปอ. 315/2540, พนักงานอัยการจังหวัดขอนแก่น โจทก์ และนายศาสกร หรือตาดิ ราชบัญญัติระบุ จำเลย. ลงวันที่ 28 มกราคม 2541.
4. วิสูตร ฟองศิริไพบูลย์. แพทย์กับการสาบานในศาล. สารศิริราช 2529 ; 10 : 937-940.
5. แสง บุญเฉลิมวิภาส, เอนก ยมจินดา. แพทย์กับการเป็นพยานศาล, ใน : แสง บุญเฉลิมวิภาส, เอนก ยมจินดา, บรรณาธิการ. กฎหมายการแพทย์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, 2540 : 137-150.